

Olsztyn, dn. 16 listopada 2024 r.

prof. dr hab. Marcin Wawruk
Wydział Sztuki
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
w Olsztynie

Sprawozdanie opiekuna artystycznego – promotora

w przewodzie doktorskim mgr Katarzyny Mąki-Żelazko, w dyscyplinie artystycznej „Sztuki muzyczne”, otwartym w dniu 29 kwietnia 2019 roku na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Sylwetka doktorantki

mgr Katarzyna Mąka-Żelazko, ur. 13 września 1968 r. w Opolu, od 30 lat w środowisku kultury Kotliny Kłodzkiej pełni swoistą misję integrowania lokalnej społeczności poprzez muzykę, jako nieustrudzona animatorka życia muzycznego, organizatorka festiwalu, warsztatów i międzynarodowych projektów muzycznych. W 1993 roku uzyskała dyplom ukończenia Wydziału Artystycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie (w klasie dyrygowania dr hab. Przemysław Jeziorowski), a także posiada dyplom PSM II st. im. F. Chopina w Częstochowie w klasie fortepianu (1992 r.). Swoje kompetencje muzyczne i chórmistrzowskie rozwijała także na Podyplomowych Studiach Emisji Głosu w Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy, ukończonych z wynikiem bardzo dobrym w 1995 r., oraz na wielu dyrygenckich i wokalnych kursach mistrzowskich (m. in. w Letniej Akademii Muzyki Dawnej w Wilanowie).

W trakcie studiów była zaangażowana w działalność chórów akademickich pod dyktando prof. Krzysztofa Pośpiecha, a później – w Zespole Wokalnym „Camerata” oraz jako śpiewaczka-kameralistka (sopran) w Jasnogórskim Kwartecie Wokalnym „Cantus” pod kier. dr hab. Przemysław Jeziorowski, z którymi koncertowała w kraju i za granicą z rozległym repertuarem sakralnym i świeckim. Były to doświadczenia formujące późniejszą drogę artystyczną doktorantki, która wkrótce po powrocie do rodzinnego Kłodzka w 1995 roku założyła Zespół Kameralistów „Concerto”. Wykonywała z nim muzykę dawną, realizując wiele koncertów w Polsce oraz za granicą. W roku 1998 z jej inicjatywy powstał Kłodzki Chór *Concerto Glacensis*, który od początku istnienia realizuje ambitny artystyczny plan, obejmujący kilkanaście pełnowymiarowych koncertów rocznie. Zespół ma w dorobku przeszło 20 dzieł wokalo-instrumentalnych (Bacha, Buxtehudego, Haendla, Vivaldiego, Charpentiera, Mozarta, Dworzaka i in.), przeszło 100 pieśni chóralnych a cappella i szeroki repertuar utworów z akompaniamentem fortepianu,

obejmujący także style muzyki rozrywkowej, dzięki czemu zespół trafia do serc zarówno wytrawnych melomanów, jak i miłośników lżejszej muzy.

Wysoki poziom wykonawczy tego zespołu dokumentują nagrody ogólnopolskich i międzynarodowych konkursów chóralskich. Chóralne stowarzyszenie *Concerto Glacensis* realizuje też szereg programów kulturalnych i umuzykalniających dla mieszkańców Kotliny Kłodzkiej, również z udziałem partnerów zagranicznych (m. in. w ostatnich kilku latach – z 80-osobowym chórem mieszanym *Madras Musical Association Choir* z Chennai, jednym z najbardziej zasłużonych zespołów chóralskich w Indiach), a także plenerowe spektakle muzyczne, zajęcia warsztatowe, chóralne studio piosenki, itp. Jako przedstawicielka środowiska Kresowian lwowskich, doktorantka pielęgnuje repertuar muzyczny związany z regionem dawnych Kresów Wschodnich, inicjując powstawanie nowych opracowań chóralskich dawnych pieśni oraz koncerty w Ukrainie i Białorusi. W najbliższym czasie chór *Concerto Glacensis* planuje wydanie płyty CD pt. *Pamiętnik Kresowy*.

Istotną część życia zawodowego Katarzyny Mąki-Żelazko zajmuje praca pedagogiczna w charakterze nauczyciela fortepianu w PSM w Kłodzku i w Bystrzycy Kłodzkiej. W związku z tym uzyskała w roku 2000 stopień nauczyciela mianowanego, a pokaźna grupa absolwentów jej klasy kontynuuje karierę muzyczną jako koncertujący pianiści, a także dyrygenci chóralski. Doktorantka prowadzi także chór dziecięcy PSM I st. w Kłodzku, z którym m. in. wykonała część programu dzieła artystycznego w przewodzie doktorskim. W ciągu niespełna 30 lat wytrwałej pracy chórmistrzowskiej i pedagogicznej Katarzyna Mąka-Żelazko wytworzyła bezcenne mikrośrodowisko artystyczne, którego oddziaływanie jest dużo mocniejsze i trwalsze, niż widać to z lokalnej perspektywy. Dziesiątki talentów muzycznych, które przewinęły się przez zespoły przez nią prowadzone, rozwijają się dalej, kontynuując naukę w szkołach i uczelniach artystycznych w Polsce i za granicą, często realizując się później jako profesjonalni muzycy. Działania te, realizowane pomimo permanentnych trudności organizacyjnych i finansowych, zasługują na najwyższe uznanie i szacunek.

Katarzyna Mąka-Żelazko odznacza się także unikalnym „judymowym” instynktem, który sprawia, że jej działania nabierają szerszego – społecznego wymiaru: czy to poprzez bezinteresowne stymulowanie rozwoju środowiska muzycznego Kotliny Kłodzkiej, czy wreszcie przez inicjowanie szeregu imprez charytatywnych na rzecz potrzebujących osób lub środowisk (ostatnio, w związku z katastrofalną powodzią w Kotlinie Kłodzkiej we wrześniu 2024).

Przebieg przewodu doktorskiego

Wniosek mgr Katarzyny Mąki-Żelazko o wszczęcie przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuki muzycznej, w dyscyplinie artystycznej – *Dyrygentura*, który wpłynął do Wydziału Sztuki UWM w Olsztynie wraz ze stosowną dokumentacją, został rozpatrzony przez Komisję Doktorską w dniu 04 kwietnia 2019 r. Komisja, w głosowaniu tajnym, przychyliła się do wniosku i przekazała go do rozpatrzenia Radzie Wydziału Sztuki UWM, która na posiedzeniu w dniu 29 kwietnia 2019 r., uchwałą nr 91/2018/2019 otworzyła przewód doktorski mgr Katarzyny Mąki-Żelazko w trybie eksternistycznym. Jednocześnie zatwierdzono temat rozprawy doktorskiej w brzmieniu: „Współczesne interpretacje polskiej pieśni romantycznej na przykładzie nowych opracowań chóralnych twórczości Stanisława Moniuszki”, a także zatwierdzono promotora pracy doktorskiej, dr hab. Martę Kierską-Witczak (Akademia Muzyczna im. K. Lipińskiego we Wrocławiu) oraz recenzentów przewodu doktorskiego w osobach prof. zw. dr hab. Waldemara Górskiego (Akademia Muzyczna im. St. Moniuszki w Gdańsku) i dr hab. Radosława Wilkiewicza (Akademia Sztuki w Szczecinie). Rada Wydziału zatwierdziła także dyscypliny, z których doktorantka miała być egzaminowana: dyscyplina kierunkowa – dyrygentura, dyscyplina dodatkowa – historia sztuki, język nowożytny – język angielski. Egzaminy doktorskie mgr Katarzyny Mąki-Żelazko zostały przeprowadzone w wyznaczonym przez Komisję Doktorską terminie 12 czerwca 2019 r., a komisje egzaminacyjne w obrębie poszczególnych dyscyplin (dyrygentura, historia sztuki, język angielski) oceniły wynik egzaminu pozytywnie.

W dniu 20 października 2019 roku w Centrum Kultury Chrześcijańskiej przy parafii Podwyższenia Krzyża Pańskiego w Kłodzku odbył się koncert pt. „#ROMANTYCZNI”, stanowiący artystyczną część przewodu doktorskiego, w wykonaniu Kłodzkiego Chóru *Concerto Glacensis* oraz Chóru Dziecięcego PSM I st. im. F. Chopina pod dyрекcją Katarzyny Mąki-Żelazko z udziałem zespołów instrumentalnych, solistów oraz narratora/reżysera projektu artystycznego – Adama Łoniewskiego,. W programie wykorzystano zestaw kilkunastu pieśni Stanisława Moniuszki zaczerpnięty ze zbioru *Śpiwnik Domowy*, które w zdecydowanej większości podlegały opracowaniom autorstwa współczesnych kompozytorów i aranżerów.

W koncercie zaprezentowano następujące utwory:

1. **Znasz-li ten kraj** – opr. Jan Maklakiewicz
2. **Do Niemna** – opr. Marcin Wawruk
3. **Wiośnianka** – pieśń oryginalna Stanisława Moniuszki
4. **Pieśń Dożynkowa** – kompozycja chóralna Stanisława Moniuszki
5. **Postój piękna gołąbeczko** - kompozycja chóralna Stanisława Moniuszki,
6. **Nawrócona** – opr. Piotr Maszyński

7. **Grajek** – opr. Małgorzata Panek-Kiszczał
8. **Dalibógże** – opr. Yessica Barnaś (Wiatr)
9. **Prząśniczka / Dumka** – opr. Marzena Lamch-Łoniewska
10. **Barkarola** (*Po dolinie Brenta płynie*) – oryginalna pieśń Stanisława Moniuszki
11. **Groźna dziewczyna** – opr. Grzegorz Miśkiewicz
12. **Gdybym się zmienił w wstęgę złocistą** - oryginalna pieśń Stanisława Moniuszki
13. **Powiedzcie mi** – opr. Grzegorz Miśkiewicz
14. **Kum i Kuma** – opr. Marcin Wawruk
15. **Święty Piotr** – opr. Marcin Wawruk
16. **Przylecieli Sokołowie** – opr Marcin Wawruk
17. **Matysek** – opr Yessica Barnaś (Wiatr)
18. **Słoneczko** – opr. Małgorzata Panek-Kiszczał

Po udanym zakończeniu części artystycznej przewodu, w związku z kryzysem pandemicznym trwającym od 2020 do 2022 roku prace nad teoretycznym opisem dzieła uległy zatrzymaniu. Sytuację doktorantki skomplikowały także problemy rodzinne, utrudniające podjęcie dalszych działań. Wobec braku postępów w realizacji rozprawy doktorskiej, promotor przewodu dr hab. Marta Kierska-Witczak zrezygnowała z pełnienia swojej funkcji w listopadzie 2023 roku. Na wniosek mgr Katarzyny Mąki-Żelazko z dn. 03 kwietnia 2024 roku Rada Naukowa Dyscypliny Sztuki Muzyczne UWM w Olsztynie wskazała nowego promotora przewodu doktorskiego: prof. dr hab. Marcina Wawruka (Wydział Sztuki UWM w Olsztynie). Prace nad dokończeniem tekstu pracy doktorskiej trwały jeszcze niecałe sześć miesięcy od daty wpłynięcia wniosku, a zatwierdzone przez promotora egzemplarze rozprawy złożono w siedzibie Wydziału Sztuki UWM w połowie października 2024 roku.

Opis rozprawy doktorskiej

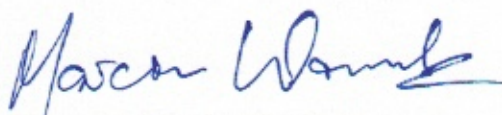
Rozprawa doktorska mgr Katarzyny Mąki-Żelazko pt. „Współczesne interpretacje polskiej pieśni romantycznej na przykładzie nowych opracowań chóralnych twórczości Stanisława Moniuszki” została przekazana wyznaczonym recenzentom do oceny. Każdy z egzemplarzy był uzupełniony o nośnik pamięci elektronicznej z nagraniami utworów pochodzących z koncertu przygotowanego przez doktorantkę. Dołączono także pliki cyfrowe rozprawy doktorskiej oraz partytur wykorzystanych w koncertach.

Praca poddaje badaniu proces realizacji koncertu zespołów chóralnych prowadzonych przez autorkę, poświęconego twórczości pieśniarskiej Stanisława Moniuszki. Wykorzystano w nim, obok oryginalnych pieśni chóralnych i solowych, szereg opracowań powstałych już po śmierci kompozytora, w tym aranżacje zamówione specjalnie na potrzeby projektu muzycznego #ROMANTYCZNI w ramach Roku Moniuszki (2019). Celem pracy było określenie potencjału dydaktycznego i metodycznego nowych opracowań pieśni Stanisława Moniuszki w praktyce amatorskiego zespołu chóralnego, a także weryfikacja tezy o przydatności tego repertuaru w pracy dyrygenta.

Kolejne rozdziały teoretyczne pracy przedstawiają sylwetkę Stanisława Moniuszki w kontekście historycznym i społecznym polskiego Romantyzmu, cechy pieśni romantycznej, a także opis słynnego zbioru pieśni moniuszkowskich *Śpiewnik Domowy*. Postać Moniuszki jawi się tu jako swoisty punkt odniesienia i źródło inspiracji dla jako kolejnych pokoleń kompozytorów. W rozdziale badawczym poddano analizie proces przygotowań oraz prezentacji wszystkich części dzieła artystycznego. W zakończeniu przedstawiono uogólnione wnioski w kontekście działalności amatorskiego ruchu chóralnego w Polsce.

Szczegółową, merytoryczną ocenę pracy pozostawiam recenzentom, natomiast jako promotor doktorantki pragnę zwrócić uwagę na kluczową rolę takich postaci jak mgr Katarzyna Mąka-Żelazko dla podtrzymania gasnącego życia muzycznego w lokalnych społecznościach i jego dalszego rozwoju w otoczeniu agresywnej, zglobalizowanej kultury popularnej. W mojej opinii, osobista pasja muzyczna doktorantki i bezinteresowne poświęcenie czasu, sił i środków na rzecz własnego środowiska idzie w parze z jej pierwszorzędnymi kompetencjami i doświadczeniem chórmistrzowskim, a także z dbałością o stałe podnoszenie kwalifikacji we współpracy z czołowymi specjalistami w dziedzinie chóralistyki.

Biorąc pod uwagę wszystkie komponenty przedstawionej pracy doktorskiej – dzieła artystycznego i rozprawy – uznaję, że mgr Katarzyna Mąka-Żelazko zaprezentowała oryginalne rozwiązanie założonego problemu badawczego, a całość wyводу cechuje samodzielność i rzetelność. Doktorantka wykazała się wiedzą i umiejętnościami, które dowodzą zdolności do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej i badawczej. Tym samym, kryteria ujęte w art. 13 Ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych zostają spełnione, co upoważnia mnie do postawienia wniosku o przyjęcie rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Mąki-Żelazko przez Radę Dyscypliny Sztuki Muzyczne Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie i dopuszczenie jej do publicznej obrony.

prof. dr hab. Marcin Wawruk